Број 234. У Новом Саду у среду 22 октобра 1908 Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан данкута, а недељом сутрадан и данима пре недеље и празника једарред.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно плаћа на један месец 2 кр. 70 нов. а на три месеца 8 круна.

Појединим јутарњи бројеви стају 2 потура.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За страно плаћа се по 12 пен. за сваки ред обичних ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чанића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 3.

Појединим јутарњи бројеви стају 2 потура.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Нови заплети.

Ко је пратио ствар и слушао и званичне и незваничне речи аустроугарског министра спољних послова грофа Голуховског, кад је објављена анексија Босне и Херцеговине, тај је морао стећи уверење, да ће ствар ићи глатко и да је унапред са великим силама, бар некојим удесио све. Једино се рачунало на незадовољство и опирање Србије и Црне Горе, но да ће и оне бити ућуткане, јер је Русија унапред знала за анексију и одобрила је.

У току даљег развоја догађаја видело се да је једино Енглеска отворено устала у корист Србије и Бугарске. Француска није отворено изнела своје становиште, Италија исто тако. Турска је такођер била загонетна, а званична Русија је ћутала, јер је руски министар спољних послова путовао по Европи и са владама се саветовао о састанку конференције великих сила. У бечкој штампи писало се за то време, како Русија неће одлучно бити против анексије Босне и Херцеговине, и како је Извољски изјавио, да Русија то питање не сматра тако важним, да због њега дође до озбиљних заплета. И судећи по бечкој штампи све је било у реду и кочоперење Србије и Црне Горе престаће, јер су друге силе, а нарочито Русија одлучно упутила Србију и Црну Гору, да не изазивају сукоб и заплет, јер ће одговарати за последице. О бављењу престолонаследника Ђорђа у Русији писали су бечки листови, како је тамо хладно дочекан и тај ватрени жустри младић добио је од руског цара добру лекцију. Знали су шта више и то, како је већина думе за то, да се одбију сви захтеви Србије и Црне Горе као неоправдани и призна анексију Босне и Херцеговине од стране Аустро-Угарске.

И од једном наступи обрт. И сами бечки листови доносе као поуздану вест, да Русија анексију Босне и Херцеговине неће да прима. Сам Извољски да је то и усмено и писмено изјавио. И веле још како ће сад тешко доћи и до међународне конференције, јер ће русија ставити такове услове на које Аустроугарска пристати неможе.

Бечки листови који су досад сву жуч просипали против Енглеске, изливају је сад против Русије. Избија јасно и бојазан, да ће и Француска одлучније поступити против анексије, јер се сећају, како је Француска рекла, да ће и у том питању имати прво на уму држање свог савезника Русије У Немачкој све ври, што је познати енглески лист изнео онај разговор са Немачким царем. Из њега се јасно види, да је цар Виљем храбрио и соколио Буре на рат против Енглеске, а за тим по његовој вољи, немачки генерални штаб израдио и послао је Енглеској ратни план против Бура. И немачки цар још одао, како су га Русија и Француска звале, да с њима поступи против Енглеске у корист Бура. Тиме се хтело, да се Енглеска приближи Немачкој, а отуђи од својих савезника Русије и Француске. По себи се разуме, да је ово изазвало огорчење не само у Русији и Француској, већ и другде. А што је најглавније ни у Енглеској није донело никаквом зближењу према Немачкој, но још веће незадовољство против ње. Енглеско јавно мњење вели, да се интереси Енглеске и Немачке укрштају, и за то мора да буде врења и борбе међу њима. Но значајно је врло да је изнашање тих речи цара Виљема, и у самој немачкој изазвало највеће незадовоство. Они виде да у Немачкој влада и нека посебна владарска политика. И усљед тог догађаја наступиле су у Немачкој велике трзавице, које ће без сумње морати довести до пада многих државника немачких, а скоро сигурно и пада немачког канцелара државног Билова.

У Бечу јасно виде, да је и положај Немачке јединог савезника Аустроугарске, јако уздрман и споља и изнутра, и да реч Немачке у питању анексије Босне и Херцеговине, не само да неће моћи онако одлучна бити, како то у Бечу желе, већ кад би така и случајно била, да се неће узети никако на вагу како би то иначе било Јавно мнење Немачке је сад и су више забављено том својом главобољом, а да би се свом снагом могло бацити у корист свог савезника Аустроугарске. Чак и у немачким листовима има, како је немачка са Аустроугарском склопила савез само за одбрану, у случају да једна или друга у досадањем свом поседу буду нападнуте, те према томе да у питању анексије Босне и Херцеговине Немачке за Аустро Угарску неће моћи много учинити, односно не може се тако јако истицати. И с тога се Немачкој не може у Бечу толико много ни замерати, јер ако је ко крив, крив је само аустро-угарски министар спољних послова Ерентал, који је довео до тога.

Сад у суботу 25 октобра долази немачки цар Виљем у Беч у походе нашем владару У бечким меродавним круговима као да нису више тако одушевљени за тај долазак И као да су и они уверени, да немачки цар долази само с тога, да приволе нашег владара, да један део Босне и Херцеговине уступи Србији и Црној Гори. те да се тако ствар мирно реши и као да су на чисто с тиме, да цар Виљем то ради по жељи Русије.

Занимљиво је, да „Нова Слободна Преса“ и други бечки листови доносе разговор Пашићев са једним руским новинаром. Пашић је наиме рекао, како ће Србију и Црну Гору морално задовољити, што Русија неће да призна анексију Босне и Херцеговине, јер чим ова није законито призната, усамљена Аустро-Угарска мораће да пристане на повластице и уступке.

Бечки листови ни најмање нису задовољни ни са држањем свога савезника Италије и као да су на чисто с тиме, да се ни од Италије не могу ничем многом надати. На демонстрације у Румунији против Аустро Угарске гледе такођер врло нерасположено.

Да сведемо крају. Анексија и до сада није нашла ни на једног искреног поборника, до ли можда Бугарске Изјава званичне Русије, да анексију неће да призна, довела је у овом замршеном стању до још веће мреже, у којој се копрца Аустро-Угарска, у великој судбоносној неизвесности До свега тога пак довела је аустро угарска спољна политика односно гроф Ерентал. Како ћемо се ископрцати и шта ће све бити, видећемо. Једно је већ сад сигурно, да је данас све мање оних, који су благодарни Еренталу, што је Аустрију и Угарску у тај положај довео и да је положај све заплетенији и судбоноснији.

β.

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Српски престолонаследник у Русији.

О боравку наследника српског престола Ђорђа у Русији пише „Будимпештански Хирлап“, да се престолонаследник Ђорђе за време свога боравка у руској престоници, Петрограду, могао уверати, да су руски владини кругови врло наклоњени према Србији и да су вољни пружити Србији сваку моралну помоћ. И друштвени кругови указивали су велику наклоност према Србима. Ну и једни и други трудили су се, да их увере, како је потребно, да очувају своју хладнокрвност и да се чувају од сваког пренагљеног корака.

Догађаји у Србији.

Берлинском „Локаланцајгеру“ јављају из Србије, да се тамо пронео глас, како ће Аустроугарска као одмазду за бојкотовање радње аустријске у Србији, забранити увоз меса из Србије Са званичне стране аустроугарске, тај глас одлучно побијају и кажу, да то неће учинити већ и стога, што би се то косило са трговачким уговором између Аустроугарске и Србије. Међутим српска влада је већ пре сама забранила извоз хране и стоке из своје државе. Верујемо, да Аустрија и не мисли издати оваку забрану.

Јуче је у Београду био министарски савет, који је трајао пуна 4 сата. Решено је, да се одмах сазове народна скупштина. Скупштинска седница биће тајна. Београдски лист „Србија“ пише, да ће народна скупштина расправљати предлог о премештају српске престонице из Београда у унутрашњост. Има гласова из Београда, који кажу, да кругови, који стоје блиску влади, одлучно захтевају, да се престоница, народна банка и остали новчани заводи преместе у коју варош у унутрашњост државе.

Српски министар спољних послова Миловановић отпутовао је прекјуче из Лондона у Париз. Енглески листови пишу, да је у Лондону успешно извршио своју задаћу. Јуче је француски министар председник Клемансо примио српског министра Миловановића. Са француским министром спољних послова Пишоном, Миловановић је по подне врло дуго преговарао. Присутан је био и српски посланик у Паризу, др. Весић.

Прекјуче је у Београду давана у позоришту „Балканска Царица“, коју је написао црногорски кнез Никола. За време представе српски министар просвете Андра Николић послао је кнезу Николи поздравни брзојав. Кнез Никола се брзојавно захвалио, што се приказује његова „Балканска Царица“. „Подеснији се тренутак“, каже се у брзојаву, „за то није могао изабрати од данашњег, када се душе народа Црне Горе и Србије сливају у силно огорчење према српском непријатељу и у бурно одушевљење за борбу на живот или смрт. Кад сам писао „Балканску Царицу“ у души сам тужно преживљавао оно тешко вријеме за наш српски народ, али надом сам био прожет на бољу будућност. Данас преживљујући у стварности не мање тешке дане, опет ме нада крријепи, и ако патње и муке нам предстоје, усамљене борба чека, нема смрти без суђења ни слободе без лелека. Вазда вјерујем у победу српске мисли и у моћ Срба и то ми јамчи љубав и братска наша слога, о коју сте ми од краља до сељака дали доказ, необично срдачно примивши мога изасланика бригадира Јанка Вукотића, на чему смо вам захвални ја и моји Црногорци“.

Заплена српских топова.

Будимпештанским листовима јављају, да је у Трст стигло 108 брзометних топова из Француске из Шнајдерове творнице, који су поручени за Србију. Власти су те топове задржали. Српски листови захтевају, да српска влада тражи, да се ти топови пошљу натраг у Француску, а оданде морем у

Турску и преко Турске у Србију.

Заузето острво Адакале.

Као што јавља „Будапешти Хирлап“ мало острво на Дунаву код Оршаве, Адакале, које припада Турској, заузела је Аустроугарска. На острво је искрцана јака војничка посада и шест топова. Успостављена је и телефонска веза између острва и Оршаве. Аустријске војничке власти издале су строга упутства тамошњим Турцима, како се имају владати у случају, да избије рат.

Мобилизација у Турској.

Из Солуна јављају, да је у тајности извршена мобилизација низама првог цариградског и другог солунског кора. Наређена је у тајности мобилизација трећег једренског кора. Војска се концентрише према бугарској граници, камо су упућени многи возови са муницијом и другим ратним потребама. Осим тога турско војно министарство издало је наредбу, да се у целој царевини изврши попис свију лица, која су способна за рат. Пописиваће се само она лица, која нису војни обвезници и која до сад нису била уписана у војничке спискове.

Ратне спреме у Црној Гори.

Београдски листови имају брзојав са Цетиња, да је Црна Гора предузела озбиљне ратне припреме. Кажу то чини стога, што види, како се гомила аустријска војска у фортицама испод Крстаца и по Кривошијама. Ових дана су у Црној Гори извучене на врх Ловћена тешке брзометне батерије. Народу је раздано оружје. Наоружано је све што може понети оружје, од младића 17 година до старца од 70 година.

Бугарско собрање.

У бугарском собрању отпочела је јуче по подне расправа о адреси. У адреси се одобрава проглас бугарске независности, са којом народ већ 500 година жуди и коју захтевају интереси и достојанство државе. Када је краљ остварио ту идеју народну, остварио је вољу и тежње народне. Влада је учинила своју државну дужност, када је заузела источну железничку пругу. — Први говорник је био бивши министар-председник Данев, вођа цанковиста. Он уопште одобрава, што је Бугарска проглашена за краљевину и владину политику у ствари источне жељезнице. Али изјављује, да не одобрава начин, како је узета железница, као што не одобрава ни начин ни време, када је проглашена независност. Бугарска ради тога може да изгуби наклоност великих села. Бугарска је требала, да се што више приближи Младотурцима. Ипак се нада, да ће велике силе, а нарочито Русија, признати бугарску независност.

Русија и анексија.

Из Петрограда јављају: — Извољски је усмено саопштио председнику думе Хомјаковом, а писмено вођама странака у у думи, да Русија неће признати анексију Босне и Херцеговине и да због тога неће ни доћи до међународне конференције — Тиме је себи осигурао да ће му говор у думи добро примљен бити. Извољски ће говорити у думи, тек пошто Русија званично објави, да анексију Босне и Херцеговине не признаје

Берлински листови утврђују, да је у држању Русије наступио обрт у погледу њене балканске политике Русија или ће одустати од међународне конференције или ће поставити такове услове, на које Аустро Угарска не може пристати Но у сваком случају неће признати анексију. — Из думиних кругова тврде, да је утаначено држање Русије у погледу анексије. Гроф Бобрински је изјавио, да ће Русија пристати на међународну конференцију, али ће у њој одлучно протестовати против анексије. И с тога се држи, да до конференције те неће ни доћи. Берлински листови још примећују, како је у Русији настао нов политички курс и како и Извољски пливa већ том струјом. Нов курс настао је највише услед утицаја великог кнеза Николаја Николајевића. — Берлински листови имају још вест из званичних кругова руских, како ће Русија за који дан упутити једну ноту на велике силе, у којој изјављује, да не признаје анексију Босне и Херцеговине.

Изјава Пашићева.

Бечки листови доносе како је Пашић једном руском новинару изјавио ово: У Србији и Црној Гори биће морално задовољни, што Русија неће признати анексију Босне и Херцеговине. Чим анексија није законито призната, усамљена Аустроугарска биће приморана на повластице Уједно се нада да ће Европа после признања независности Бугарске, увидети да се и Србији мора пружити могућност слободног живота и слободног развића. Превари ли ова нада, Србија ће сачекати боље дане, у којима ће право и правда више учинити моћи У рат не верује. Пашић је врло задовољан са званичним руским круговима и врло је захвалан руској штампи, што се тако за узима за Србију.

Оставка краља Петра.

Бечки листови верују у вест берлинског листа „Локаланцајгера“, да је цар руски пристао, да краљ Петар захвали на престолу у корист свог сина, престолонаследника Ђорђа. И како је пут престолонаследника Ђорђа у Русију имао ту сврху, да овоме дигне углед и у земљи и ван ње. Уједно да ће чим ступи престолонаследник Ђорђе на престо Пашић саставити нову владу, у коју ће ући најугледнији људи свију странака. — Бечка „Нова Слободна Преса“ примећује на то, да је из посвећених београдских кругова добила извештај, да је вест о одступању краља Петра неисправна. Истина је има покрет против њега, но тај се не шири. — Све ово бележимо с тога, што се из бечких листова види бојазан, да не дође како год престолонаследник на владу, и за то онај страх, у кога су велике очи, те види и оно, чега нема.

Хапшења у Босни

У Маглају су ухапшени Милан Илић, председник српске општине, Владимир Пајевић свештеник и још двојица Срба. Сва четворица су свезана и под јаком жандарском стражом спроведена у Доњу Тузлу. Не зна се, зашто су ухапшени.

„Велико-српска пропаганда“

У Ваганцу је ухапшен учитељ Стеван Трбуховић и спроведен у затвор у Вараждин. Оптужен је ради „велеиздаје“. — У Грачацу су одржане преметачине код трговца Николе Ћука, бележника Лабуса, поштара Јанка Петровића, Тривуна Мандића, Цветковића, Радуловића, Чубрила, Михића, канцелисте Ковачевића, дра Трбојевића, проте Мајсторовића, Дошена и Луке и Стеве Ћерамића. Преметачина је извршена, што су оптужени ради велеиздаје. Није нађено ништа, осим српских застава, чаша и капа са српским грбом и т. д. Наравно, да су те „велеиздајничке“ ствари узапћене

У Метку, у Лици, такође су одржане преметачине по више српских кућа. И тамо су нађени „велеиздајнички“ ћилимови, капе и чаше, које су покупљене и однесене.

Повереница

српској нар. радикалној странци.

У свему се слажемо са досадањим радом српске народне радикалне странке на сабору, нарочито избор патријарха, јер је ситуација заиста била озбиљна, а положај врло тежак. Српска народна радикална странка схватила је своју дужност и срећно је решила избор патријарха. Нека јој то служи на част и понос! Поздрављамо српску народну радикалну странку и одушевљено кличемо: Живели посланици српске народне радикалне странке! Живео народни избраник: Лукијан српски патријарх!

Мехала, 12 (23) октобра 1908 године.

Мила Гавриловић, председник; Владимир Торђански, перовођа; Лаза Константиновић, потпредседник; Јоца Павловић, скупштинар; Ника Обрадовски, Жива Гаћански, први тутор; Тоша Недић, одборник! Обрад Тотов, Стеван Савулов, тутор; Стеван Исток, одборник; Лаза Посипин, Јеца Гаћански, скупштинар! Лазар Ђорђевић, старији, Јоца Гавриловић, Мита Милован, скупштинар; Паја Голуб, Милан Мараз, Тоша Павловић, Милан Мараз, Тома Павловић, Милан Ратар, Сима Бебић млађи, одборник; Илија Лазаров, Шандор Тисканарев, Лаза Ђорђевић, млађи; — Мија Ђорђевић, Паја Ђорђевић, Танасија Јефтановић, одборник; Сима Бебић, старији; Јован Ђорђевић, Кируца Жива, Лазар Вучетић, Павле Добошан, скупштинар; Милан Јовановић, Тома Јаић, одборник; Стеван Јајић млађи, скупштинар; Сава Крунић, скупштинар; Фодор Станислав, Јоца Јовановић, Душан Павловић, скупштинар; Ферко Грабљачки, скупштинар; Коста Ђорђевић, скупштинар.

Време.

Према телеграфском извештају од 3 новембра не може се очекивати никаква промена.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

ЗА МОЈУ
КРОЈАЧКУ РАДЊУ
потребујем **ДВА ДОБРА РАДЕНИКА**, који су вешти мешовитом послу. Место стално, а плата добра. Могу ступити одмах.
Јован М. Решетаровић
1406 1—2 у Дољу.

ТРГОВАЧКИ
ПОМОЋНИК
шпецерајске, фарбарске и мешовите струке може одма ступити Упитати администрацију „Заставе“ 1435 1—3

ДУШАН КОЛАРСКИ
(Новосађанин)
из Тувле
нека се одма јави или ако ко зна за њега нека јави администрацији „Заставе“ 1 1436 1—1

НА ПРОДАЈУ
ЈЕДНА ВЕЛИКА ДЕРЕГЉА
у врло добром стању са целим прибором. — Упитати код
Гавре Грахорца,
1430 1—3 Срем. Карловци.

ЧИТАЈ ПА НАРУЧИ!
КАФЕ ТРЕБА СВАКОЈ КУЋИ.
Кафа у врећама од 5 кика франко уз поузеће.

Арабија I-а	1	кила	Круна	2·60
Сантос	1	„	„	2·50
Сантос перла	1	„	„	2·90
Либарија огромно зрно	1	„	„	3·10
Куба средња	1	„	„	3·20
Куба прима I-а	1	„	„	3·60
Куба перла	1	„	„	3·90
Порторико -а	1	„	„	3·70
Порторико перла	1	„	„	3·80
Куба 1-а пржена	1	„	„	3·80
Куба средња пржена	1	„	„	3·20

У 1 пакет дајем и 2—3 врсте, засеб о спаковане
Кафе су нефарбане.

Зејтин (УЉЕ). У лименима кантама од 5 кила франко:

5 кила столног финог	Кр	9·—
5 „ Бари-италијански	„	10·-
5 „ Ница француски	„	12·-

Чај (ТЕЈ): Руски караван чај 1/4 кгр. 2·50
Мандарин кина чај 1/4 „ 3·10
Најбољи Пеко Меланж чај 1/4 „ 5·
Уз 5 кила кафе може се и 1/4 кгр. теја припаковати, чиме се ушпара поштарина
За цењене поручбе моли
Александар Милутиновић и др.
Fiuma, Via Pomerio.
1262 6—15

ДВА САЉИЈСКА ПОМОЋНИКА СРБИНА
један старији један млађи потребују часовничарско јувелирској радњи
Мих. М. Пешковића
Београд — Теразије.
1425 2 3

Потребујем једног доброг ЦИПЕЛАРСКОГ ПОМОЋНИКА.
Ступање одмах
Никола Седмаков ципелар
1423 2—2 **у Бавништу.**

НА ПРОДАЈУ ЈЕ
под умереном ценом сав
касапски алат
који је врло мало употребљен. Такође и Eiskasten. Упитати код
Марка Илијина
1418 2—3 у Гор Ковиљу.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.